

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Iuramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

lapsu postulauit. Haud secus diuinitus defensus est S. Brictius Turonicus
Episcopus, nam cum à furente populo reus ageretur stupri, infantulo pu-
blicè in conspectum allato dixit. Adiuro te per IESVM Christum Dei
filium, vt palam edicas, num ego genitor tuus sim? Et mox respondit.
Non es. Cum vero populus acclamaret prodendum esse genitorem, re-
spondit, satis ei esse debere, quod famam suam vindicasset at quia nec sic
quieuit, prunas arden-tes in veste illæsa detulit, ad S. Martini sepulchrum
dicens. vt vestis hæc ab igne illæsa est, sic corpus meum impollutum est
à tactu mulieris. Verum ille magicis artibus omnia tribuens Episcopatu
eum & vrbe eiecit. Sic post septennium, duobus eius successoribus iam
defunctis, sedi suæ diuino nutu restitutus est.

VIDE V. Immortificatio passionum. Indiscretio. Iudicium proprium. Pre-
sumptio. Superbia.

IURAMENTUM.

Remedia contra iurandi consuetudinem.

IREMEDIUM. Considera quid Spiritus sanctus de iuramentis & periur-
iis in verbo diuino patefecerit. Primò enim declarat iuramentum
alquando esse licitum: vt in Deuteronomio. *Dominum Deum tuum iurabis,*
& illi soli seruias, ac per nomen illius iurabis. Et apud Isaiam. *Qui iurat in terra, iu-*
rabit in Deo Amen. Et apud Ierem. *Et iurabis. Vini Dominus, in veritate & iu-*
stitia, & iudicio. Et in epistola ad Hebræos. *Homines enim per maiore sui iurant,*
& omnis controuersia eorum finis, ad confirmationem, est iuramentum. 2. prohibet
iuramentum, maxime vanum & falsum. vt in Exod. *Non assumes nomen*
Domini Dei tui in vanum. Nec enim habebit in fontem Dominus eum, qui assumpse-
rit nomen Domini Dei sui frustra. Et. *Per nomen Deorum externorum non iurabis.* Et in
Leuit. *Anima que iurauerit, & protulerit labiis suis, vt vel male quid faceret vel bene*
& ipsum iuramento & sermone firmauerit, oblitusque postea intellexerit delictum suum,
agat penitentiam pro peccato. Et. *Non periurabis in nomine meo, nec pollues nomen Dei*
tui. Ego Dominus. Et in Deuteron. *Non usurpabis nomen Dei tui frustra: quia*
non erit impunitus, qui super re vana nomen eius assumpserit. Et apud Zachariam.
Iuramentum mendax ne diligatis: Et apud Mattheum. Audistis quia dictum est
antiquis. Non periurabis, reddes autem Domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis
non iurare omnino, neq; per caelum, quia thronus Dei est: neq; per terram, quia scabellum est pe-
di eius, &c. Sit sermo autem vester, est, est: non, non: quia autem bis abundantius est, à malo
est.

Deu. 6. 13.

Isa. 65. 16.

Jerem. 4. 2.

Heb. 6. 16.

Exod. 20.

Exod. 23. 13.

Leu. 5. 4.

Leu. 19. 12.

Deut. 5. 11.

Zach. 8. 17.

Matth. 5. 33.

Iac. 5. 12.

est. Et in epistola Iacobi. Ante omnia fratres mei nolite iurare, neque per celum, neque per terram, neque aliud quodcumque iuramentum. Sit autem sermo vester, est, est, non, non: et non sit vobis iudicis docilatis. 3. dehortatur à iurandi consuetudine, ut in Ecclesiastic. Iura tibi non assuecat os tuum. Multi enim casus in illa. Nominatio vero Dei non sit assuetudinosa, et nominibus sanctorum non admiscearis, quoniam non eris in munus ab eis. Sicut enim seruus interrogatus assidue, à liuore non minuitur: Sic omnis iurans et nominans in toto à peccato non purgabitur. Vt multum iurans implebitur iniquitate, et non discedet à domo ipsius plaga. Et si frustrauerit delictum illius super ipsum erit: et si si simulauerit, delinquit dupliciter, et si in vacuum iurauerit, non iustificabitur. Repletur enim in retributione domus illius. Indisciplinata loquela non assuecat os tuum: est enim in illa verbum peccati. Et rufus. Loquela multum iurans, horripilationem capiti statuet, et irreuerentia ipsius obtinatio aurium.

II. REMED. Considera dicta SS. Patrum. BASILIUS in verba Psalmi. Qui iurat proximo suo et non decipit. Quid hoc tandem est? Hic iuramentum homini perfecto inter eas virtutes, quae illum decet, concedi videtur: in Euangelio vero prorsus prohibetur. Quid igitur dicemus? Quod vobis quae Dominus, tam in veteri, quam in noua lege eandem habet praecceptionis considerationem. Cupit enim peccatorum effectibus occurrere, et à primis iniuriis malignitatem excindere. Vt enim vetus lex ait. Non machaberis. Dominus vero. Non concupisces. Illa item. Non occides. Dominus perfectiora instituens. Non irascaris. Sicutaque in hoc loco contentus abit Propheta iuramento, quod iustum sit ac rectum. Dominus vero vel occasionem ipsam refecat periurii. Qui enim vel recte iurat, forte et is possit interdum falli: qui vero non iurat, periculum vitauit periurij. GREG. in Ecclesiasten. Regis sermonibus diligenter aduertere conuenit, ac iusiuranti omni ratione refragere, idque praesertim quod in Dei nomen concepitur. Interim tamen et quum fuerit sermone malo imminere: verum cauere, ne blasphemiam ullam in Dominum effundamus. EPHRAEM de morbo linguae. Siturandi vis tanta fuit, vt ab Esau potuerit auferre primogenita: cum enim iurasset sellum, noluit periurii notam incurrere: quibus tradentur suppliciiis, qui non solum iurando se obstringunt, sed et periuriis iusiurandum violant. Si Esau ab eis, quae cum damno suo pepigerat recedere noluit, quomodo tu pacta, quae pro salute tua fecisti rompere audebis? AMBROSIVS in exhortatione ad Virgines. Non iurandum, inquit scriptura, facile, quia plerumque multi casus accidunt, vt non possimus implere quod iurauerimus. Qui autem non iurat, utique non peccat: qui autem iurat, aliquando necesse est incidat periurium, quia omnis homo mendax. Noli ergo iurare, ne incipias peccare. HIERONYMVS ad Celantiam, de institutione matrisfamilias. Mentiri et iurare lingua tua prorsus ignoret. tantusque in te sit veri amor, vt quicquid dixeris iuratum putes. De quo Saluator ad discipulos ait. Ego autem dico vobis. Non iurate omnino. Et paulo post. Sit autem sermo vester. Est, est, non, non: quod autem his abundantius est, à malo est. Et in caput quintum Matthaei. Considera quod hic Saluator

Eccli. 23.9.

Eccli. 27.15.

Bas. hom. in
Psalm. 14.Greg. Neocaf.
ca. 8.

Ephraem. tom. 1.

Ambr.

Psalm. 25.11.

Hieron. ep. 14.

Matth. 5.34.

d. lib. 1. com.
mentar.

ator non per Deum iurare prohibuerit, sed per cælum & terram, & Hieroselymam & per caput tuum. Et hoc quasi paruulis fuerat lege cõcessum, vt quo modo victimas immolabant Deo, ne eas idolis immolarent: sic iurare permitterentur in Deum: non quod recte hoc facerent, sed quod melius esset Deo id exhibere, quam demonibus. Euzgelica autem veritas non recipit iuramentum, cum omnis sermo fidelis pro iurando sit. CHRYSOSTOMVS in Acta Apostolica. Age dic, ob quã causam introductum est iuramentum? &c. Fecit olim pacta Abraham & immolauit victimas & nondum erat iuramentum. Vnde igitur ingressum est? quando mala creuerant, quando omnia simul sursum ac deorsum confusa sunt, quando ad idololatriam inclinarunt, tunc sane, quando infideles aparuerunt, Deum vocabant testem quasi fideiussorem dantes dictis suis facturum. Iuramentum enim est fideiussio, vbi mores fidem non habent. Vnde primum taxatur is qui iurat, si ei fides non habeatur absq; fideiussore, eoq; maximo, & quia tam parum homines sibi mutuo credunt, non hominem quarunt fideiussorem, sed Deum. Secundo idem crimen est eius, qui iuramentum recipit, si pro contractibus Deum ad fideiussorem trahat, & dicat se non crediturum, nisi illum accipiat. O excellentem stuporem, & contumeliam. A V G. de sermone Domini in monte. Ita intelligitur precepisse Dominum ne iuretur, ne quisquam sicut bonum appetat iurandum, & assiduitate iurandi ad peritium per consuetudinem delabatur. Quapropter qui intelligit, non in bonis, sed in necessariis iurationem habendam, refrenet se, quantum potest, vt non ea iuratur, nisi necessitate: cum videt pigros esse homines ad credendum quod eis vtile est credere, nisi iuratione firmentur. Ad hoc itaq; pertinet, quod sic dicitur. Sit autem sermo vester. Est, est: non, non. Hoc bonum est & appetendum. Quod autem amplius est, à malo est: id est si iurare cogis, scias de necessitate venire infirmitatis eorum, quibus aliquid suades. Quia infirmitas vtiq; malum, vnde nos quotidiana liberari deprecamur, cum dicimus. Libera nos à malo. Sed nemo nouit, nisi qui expertus est, quam difficile sit; & consuetudinem iurandi extinguere, & nunquam temere facere, quod nonnunquam facere necessitas cogit.

III. REMED. Considera, etiamsi difficile sit consuetudinem iurandi expugnare, & nunquam temere iurare, vt iam dixit Augustinus, non tamen idcirco tibi despondendum animum: quia vtrumq; possumus diuina adiuuante gratia. Omnia possum in eo, dicebat gratiæ prædicator, qui me confortat. Et ipse Augustinus in sermone de decollatione Ioannis Baptistæ fatetur se adiutorio Domini ita consuetudinem quotidie iurandi extinxisse, vt nihil sibi facilius sit, quam non iurare. CHRYSOST. verò crebrius docet facile esse vincere consuetudinem, si in meliorem commutetur. vt in homilia ad baptizandos. Sicut te praua, inquit, consuetudo possidet, ita poterit melior obtinere, vt & volentem turis iurandi lapsibus non permittat euinci. Nam reuera multum consuetudo preualet, & iura didicit immutare natura. Vt igitur non assiduè doleamus, ad aliam consuetudinem demigremus. Et ad populum Antiochenum. Eia ex veteri hodie, loquamur testamento. Quod vero dicit. Iurationi non

Chry. hom. 9.

Aug. lib. 2. c. 30.

Matth. 5.

Phil. 4. 13.
Aug. serm. 10.

Chryf.

Hom. 27.
Ecclesi. 23. 9.

Hom. 28.

Hom. 19.

Aug. l. i. serm.
dom. in monte
c. 32.

Aug. serm. 30.

Id. serm. 10.

assuefacias de tuum: nominatio verò Dei non sit assidua in ore tuo. Non dixit non assuefacias mentem, sed os tuum: totum enim est oris, nam facile corrigi potest. Consuetudo enim est, quæ tam sine voluntate patrat. Verbi gratia, multi ibermas ingressi, cum primum fores transcenderint, consignant se signo crucis. Hoc nouit manus, vel nullo iubente ex consuetudine facere. Ita quidem et os, non cum anima loquitur, sed ex consuetudine. In lingua totum est positum. Et iterum. Quis quæso labor iuramentum sugere nunquid opus est pecuniis? num sudore & ærumna? Satis est tantum velle, et actum est. Si verò mihi consuetudinem obticis, propter hoc ipsum maxime facile meritum esse dico. Si te namque in aliam transuleris consuetudinem, totum præstitisti. Cogita saltem quod apud gentiles multi balbutientes multa meditatione linguam sibi claudentem correxerunt. Alii autem humeros ineptè se moentes iugiter apponentes enses restituerunt. Et rursum. Ne mihi aliquis consuetudine prætentat. Propter hoc enim indignor et trascor, quoniam consuetudine vincere non possumus. Nisi consuetudinem vincamus, quomodo concupiscentiam vincemus, cuius radix habet à natura principium? Concupiscere enim naturale: male verò concupiscere tam est voluntatis. Iurare verò non capit à voluntate principium, sed ex negligentia sola. Quod enim non ex difficultate, sed ex neglectu hoc peccatum processerit, cogitemus multo difficultiora ab hominibus sine ulla mercede tentari. Quid enim difficilius est, quam rotæ more totum flectere corpus, et in patiento versari, quod multi iuvenes faciunt? gladios alternatim in aëra iaculantes, et omnes rursum per manubrium capientes, quem non confundant, nulli pro virtute laborem suscipere volentium? Vel quid de illis dicas viris, qui contum in fronte gestantes, velut arborem in terra radicatam sic immortem conseruant, quid quod puer super funem angustissimum tanta ambulet securitate, cum quam a sapiens percurrentes campos. Hæc quæ et mentibus impossibilia videntur facta sunt arte possibili. Quid horum in iuramentis prætentere possumus? quæ difficultatem, quem sudorem? quod periculum? exiguum tantum studio opus est. Adde cum Aug. magno animo & zelo aggrediendum certam. Quis n. tantos labores, inquit, intire audeat, nisi qui sic flagrat amore iustitiæ, ut tanquam fame et siti vehementissimè accensus, et nullam sibi vitam, donec castitetur existimans, vim faciat in regnum celorum. Non enim aliter poterit esse fortis ad toleranda omnia, quæ in præscindendis consuetudinibus laboriosa, et ardua, et omnino difficilia seculi huius amatores putant.

IV. REM. est timor Dei. Unde idem Aug. de verbis Apostoli, Iuramus et nos, passim habuimus istam teterrimam consuetudinem et mortiferam. Dicit caritati vestre: ex quo Deo seruare cepimus, et quantum mali sit, in periurio vidimus, inuimus vehementer et veterosissimam consuetudinem timore frænauimus. Frænata restringitur, restricta languescit, languescens emoriitur, et male consuetudini bona succedit. Denique non vobis dicimus nos non iurare. Si n. hoc dicimus, mentimur. Quantum ad me pertinet, iuro; sed quantum mihi videtur, magna necessitate compulsus. Et sermone de sanctis. Timendo Deum abstulimus iurationem de ore nostro. Ecce vobiscum viuimus. Quis non audiret aliquando iurantes? Num quid non consueuerat quotidie iurare? At ubi legi, et

simul,

timui, luctatus sum contra consuetudinē meā, in ipsa luctatione inuocaui Dominū adiutorē. Præstitit mihi Dominus adiutorium non iurandi. Nihil mihi facilius est, q̄ non iurare. Hoc ideo admonui caritatem vestrā, ne dicatis: quā potest? O si Deus timeatur, o si pietati expanseant, lingua frangat, veritas teneatur, iuratio tollitur. Confirmat hoc antidotum B. C H R Y, appōita similitudine his verbis. Ciuitatis balnea rex Chry. hom. 14. ad pop. obstruxit, et lauari iussit neminē. Et legē transgredi ausus est nemo, aut factū incusa: e, aut consuetudinē p̄tendere, verū et egri pueri et senes, et mulieres partu dolorib. soluta voluntarij et inuiti mandatū hoc sufferunt, et neq. morib. neq. consuetudinis tyrannidē, nec aliud quicquid præcedunt, sed contenti sunt hac vltione, quia maiora timebant mala. Vides, quod ubi est timor, facile soluitur consuetudo, etiam si valde diuturna sit et necessaria? Ac qui non lauari graue, non iurare verò valde facile, et nullum affert nocuum, nec corpori, nec animæ. Qui modo igitur non absurdū rege iubente difficillima sustinere, Deo verò statuente etiam facilia deridere? Non exhortor, ne in tantum salutem nostram contempnamus, sed timeamus D. um, sicut hominem timemus.

V. R E M E D. Censura aliorum, vel comminatione pœnæ subeundæ teipsum, vel alios à iurandi consuetudine cohibeas. Hoc antidotū nō femel p̄ cōcione præscripsit idē Chry. Ab omnib. inquiring, conuictis hoc postula, hoc p̄te beneficiū, vt te iurante arguant, et confundant. Nā et q̄ alterū ne iuret arguit, non faciliē se p̄cipitari patietur in periuriū. Et infra. Vt igitur hoc crimine liberemur inuicē admoneamur, certū tēpus constituamus, et tēpus dierū decē. Volentib. n̄ et vigilantib. tot sufficit, quo penitus à consuetudine liberemur. Si autē post 10 dies illa q̄reata reperiamur, pœnā nobis cōstituamus. Sed inquis. dic pœnā, p̄pone vindictā. Hoc iam nō meū sed vestrum est. Et alibi. Vis discere, quomodo ab impia consuetudine liberari liceat? Ego te quendā docebo modū, quē si tēneris, supabis omnino. Cum videris teipsum, vel alium quem q̄ vel seruorū, vel filiorū, vel vxorē hoc malo captos, et contin. uē commune factos, neq. correctos, iube non prorsus cubare, et hanc tibi illi, q̄ damnationem impone, damnationē non damnum, sed lucrum ferentem. Talia enim sp̄iti ualia, et lucrum ferunt. Et celeritiam correctionem: lingua enim, vel nemiue commoneute sufficientem capit admonitionem, si fame vel siti vexetur. Laudastis dicta, verū et factis laudē demonstrare

VI. R E M E D. Considera summum periculum huius prauæ consuetudinis, & timorem Dei magis in te aug. bis. Quod intelligi potest ex eo, q̄ B. Iacobus disertē dicat. ANTE omnia nolite iurare. Quæ verba ponderans fac. 5. 12. A V G. in ferm. de verbis Apostoli. Isto verbo, inquit, p̄ ait. Ante omnia, cautos Aug. ferm. 30. nos fecit aduersus linguam nostram. Ante omnia ait, vt attendatis p̄ ceteris, vt vigiletis, ne surrepat vobis consuetudo iurandi. Tanq̄ in specula ita te posuit contra te. Considera enim te iurare per Deum, per Christum occid. illuui, et hac quoties per diē, quoties per horam? Non apertis os, nisi à tali iuratione. Nolles vt diceret tibi ante omnia, vt te aduersus consuetudinē intentissimum redderet, vt omnia tua inspiceres omnes motus lingue tue diligentissimē custodires, esses custos mala consuetudinis tuæ. Ad iam constringendam, audē ante omnia. Et rursus in epistola ad Hilarium. In Id. ep. 89.

ratione

rationem eas quantum potes. Melius quippe nec verum iuratur, quam iurandi consuetudine, & in periurium saepe caditur, & semper periurio propinquatur. Et paulo post. Multo tutius nunquam iuratur, non quia peccatum est verum iurare, sed quia grauius peccatum est falsum iurare, quo citius cadit qui consuevit iurare. Hinc duo colligit B. AMBROSIVS scribens in verba Dauidis. *Iuramti & statuti custodire iudicia iustitiae tuae*, documenta. Alterum est, nullum iuramentum etiam licitum & sanctum à quoquam debere fieri, qui non firmiter statuat & & confidat se illud seruaturum. *Stat*, inquit, *Dauid mentis statione fundatus, nec timet ne in his mundi tenebris possit errare. Si enim metueret, non iuraret: si trepidaret, virum diuina posset custodire iudicia, non cum iurandi statueret sacramentum. Nemo bene iurat, nisi qui potest scire quod iurat. Iurare igitur, iudicium scientiae, testimonium conscientiae est. Lux tibi praeciat, si iurare disponis, id est, cognitio veritatis praecedat, ut vinculum sacramenti tibi non possit nocere.* Alterum est hinc intelligi, cur Deus tam serio omne iuramentum nobis vetuerit, cum tamen ipse in diuinis literis iurasse inueniatur. Ideo, inquit, *Dominus qui venit docere paruulos, imbuere nouos, firmare perfectos, ait in Euangelio, non iurandum omnino, quia imperfectis loquebatur. Voluit enim te non iurare, ne periures. Iurauit autem Dominus nec poenitebit eum. Iuret ergo ille, quem sacramenti sui poenitere non poterit. Et quid iurauit Dominus? quia Christus in aeternum sacerdos est. Nunquid incertum, nunquid impossibile erat quod iurauit Dominus? nunquid poterat esse mutabile. Noli ergo usurpare exemplum Sacramenti, qui implendi Sacramenti non habes potestatem. Clarus B. AVG. in psalmum 88. Bene prohibetur homo iurare, ne consuetudine iurandi, quia potest homo falli, etiam in periurium prolatur. Deus solus securus iurat, quia falli non potest. Et sermone 10. de sanctis, *Cum Dominus iurauerit, quos suos iurare prohibuit? Dico quare. Non est peccatum verum iurare. Sed quia grauius peccatum est falsum iurare, longè est à peccato falsum iurandi, qui omnino non iurat. Propinquat falsa iurationi qui vel verum iurat. Dominus ergo, qui prohibuit iurare, super ripam fluminis te noluit ambulare, ne pes tuus in angusto labatur, & cadas.**

VII. R E M E P. Considera exempla eorum, qui ex iurandi temeritate, vel consuetudine in grauisima incommoda se coniecerunt. PRIMVM sit Regis Saulis, qui temerè adiurauit populum dicens. *Maledictus vir, qui comederit panem usque ad vesperam, donec vlciscar de inimicis meis.* Cuius iurandi infcius filius eius Ionathas cum fauim mellis delibasset, Saul secundo & tertio iurauit Ionatham moriturum. Contra populus iurauit, nequam se id passuros & Ionathan liberauit. Quam historiam fuisse populo Anthiocheno exponens Chrysostomus, mirè exaggerat, quot periuria ex vno iuramento Saulis sint secuta, & quot caedes & clades secuturæ fuissent, si populus Sauli non restitisset, deinde addit illis euenisse, quod pueris funem vetustum trahentibus accidere solet. *Sicut enim, inquit, pueri funiculum longum & corruptum ex conuersione intor se trahentes cum multo impetu supponunt*

Amb. serm. 14.
Psal. 118.

Psal. 109. 4.

Aug. p. 1. con. 11.

1. Reg. 14. 14.

Chry. hom. 14.

omnes cadunt funiculo per medium disrupto, & hi quidem capite, illi vero alia corporis parte feriuntur, sic & inter se contraria iurantes, iuramento pro rerum necessitate disrupto in peiurii baracram verig, cadunt, hi quidem peierando, vt Saul: alij vero vt populus, peiurij causam prabendo. **ALTERVM** exemplum est **IEPHE** in historia Iudicum, qui pugnaturus aduersus filios Ammon temere iurauit & vouit, se si victor euaserit, oblaturum Deo quicquid de pralio redeunti primum è domo sua occurreret, occurrit autem vnigenita filia. Vnde hæc incommoda mox consecuta. Primo enim poenituit eum voti, nam conspèta filia scidie, teste scriptura, *vestimenta sua, & aëo. Hei me, filia mi, decepsisti me, & ipsa decepta es.* 2. filia approbante Patre cum sodalibus ad duos menses infaustum hunc casum planxit in montibus. 3. oblata est Deo & mactata 4. homicidii reus factus Iephte. nec enim solum stultè iurauit, sed etiam impiè impleuit iuramentum. 5. perpetuus luctus quottannis per quatuor dies repetitus. *Vt sempiterna memoria calamitas esset, inquit CHRYSOST. neu malum obliuioni traderetur, apud Iudæos lex est lata, vt virgines illo tempore conuenientes 40. dies commissam cadem deplorarent, vt luctu cadis memoriam renouantes posteros omnes prudentiores faciant, & discant quod de mente Dei non erat, vt hoc fieret: neque enim lugere & plorare virgines permisisset. Post illud enim sacrificium nemo tale Deo votum vouit.* **TERTIVM** exemplum est **HERODIS** regis apud Matthæum, qui recreatus saltatione filia Herodias, cum iuramento pollicitus est ei dare, quodcumque postulasset ab eo. At illa pramonita à matre sua, *da mihi, inquit, hic in disco caput Ioannis Baptistæ.* Ex quo temerario iuramento longè maiora, quam ex antegressio, incommoda sunt insecuta. Primò enim doluit rex de facto iuramento, disertè enim ait Matthæus contristatum fuisse regem. 2. ex eo secuta est mors innocentissimi & sanctissimi Prophetæ, quo testimonio Christi inter natos mulierum maior non surrexerat. 3. Herodes reus factus est atrocissimi homicidii: Satius enim erat hic peierare, quàm iuramentum custodire. *Est contra officium, inquit B. Ambrosius, nonnunquam, soluere promissum. sacramentum custodire, vt Herodes qui iurauit, quoniam quicquid petitus esset, daret filia Herodiadis, & necem Iannis præstitis, ne promissum negaret. Sic Iephte melius fuerat nihil tale promittere, quàm promissum parricidio soluere.* Et Augustinus. *Herodes, ne Deum offenderet peierando, Deum offendit seruando.* Et paulo post subiicit exemplum Dauidis regis, qui cum temerè iurasset se occisurum Nabal, exorari se ab Abigail vxore Nabal passus est, ne iuramentum præstaret *Iurauit, inquit, temere, sed non impleuit iurationem maiore pietate. imò gratias Deo de ea recegit dicens. Benedicteus Dominus Deus Israel, qui misit hodie te in occursum meum, & benedicta tu, qua prohibuisti me hodie, ne irem ad sanguinem, & vlescerer me manus mea* 4. rea homicidii quoq; facta est Herodias mater cum filia, quia per hanc petiit dari caput: imò & omnes conuiuæ, quia propter eos qui pariter discumbebant,

Iud. 15. 32.

Chry. hom. 14. ad pop.

Matth. 14. 7.

Matth. 11. 12.

Ambros. offic. c. 50.

Iud. 11. 31.

Aug. serm. 11. de sanctis.

1. Reg. 25. 12.

Ll inquit,

Hier. lib. 1. c. 74.
Amb. 1.3. de vir-
ginitate.

Cic. de senect.
Pitar. in T. Q.
Flamin.

Bac. hom. 24.

Aug. serm. 30.

22. q. 4. ecce
dico.

Nicron. ep. 22.

Ioseph. c. 7.

Exphr. tom. 1.
Gen. 25. 33.

Ios. 9. 15.

inquit Matthæus, voluit iuramentum seruari. Voluit ergo vt bene notat Hieronymus in cōmentariis, omnes conuiuas sceleris sui esse consortes. 5. spectaculum exhibitum est quod etiam, inquit AMBROSIVS, omnes barbari horere consueuerunt. Inter epulas atq. conuiuia consummanda crudelitate profertur edictum. Et à conuiuio ad carcerem, de carcere ad conuiuium feralis flagitii circumferuntur obsequium. Quanta in vno facinore sunt crimina? Hieronymus, loco citato commemorat. Flaminium ducem Romanum, quod accumbenti iuxta meretricula, que nunquam se vidisse diceret hominem decollatum, assensus sit vt reus quidam capitalis criminis in conuiuio truncaretur, à Conscriptis pulsus curia quod epulas sanguine miscuerit.

VIII. R E M E D. Considera exempla tam infidelium, quàm fidelium, qui vel nunquam iurare voluerunt, vel si iurarunt, nullis incommodis adduci potuerunt, vt fidem fallerent. Nam S. BASILIVS in homilia de legendis gentilium libris. Illud quoque, inquit, Clinia vnius est secta Pythagoræ difficile est credere, quod casu non de industria nostros imitatur. Nam ille dum per iuramentum multam trium talentorum vitare liceret, iniuriam pati maluit, quàm turberet, idque cum non esset falso iuraturus, atq. ita iam tum quasi illud de iuramento nobis terdicto præceptum audiuisset videtur Et S. AVGVSTINVS de verbis Apostoli. Tantum mali habet iuratio, vt (Ethnici) qui lapides colunt, timeant falsum iurare per lapides: tu non times Deum presentem, Deum videntem, Deum sententem, Deum manentem, Deum in contemptores vindicantem? Et mox. Et ecce dico caritati vestrae, & qui per lapidem falsum iurat periturus est. Vnde hoc dico? Quia multi et hoc falluntur, & putant, quia nihil est, per quod iurant, non se crimine teneri perituri. Prorsus periturus es, quia per id quod sanctum putas, falsum iuras. Deinde ex Ethnicis Philosophis PLATO in libris de Legibus grauius reprehendit iurantes, ratione naturali edoctus. Nec mirum quia non modo exponunt se periculo fidem fallendi & perierandi, verumetiam quodammodo se & alios infamant. Se quidem, quia indicant se esse mendaces, nec dignos quibus credatur, nisi teste Deo. Alios vero, quia iudicant alios quibus iurant, vt Hieronymus rectè obseruauit, esse suspiciosos & incredulos. Quae de causa & Esau apud Iudæos abstinebant à iuramentis, teste Iosepho in secundo belli Iudaici libro. Exiis autem, qui fidem semel iuratum constantissimè præstiterunt, merito primum locum obtinet ESAU, quantumuis malus, de quo ita B. EPHR. in tractatu de malo Linguae. Si, inquit, iurandi vis tanta fuit, vt ab Esau potuerit auferre primogenita: cum enim iurasset solum, noluit periurii notam incurere: quibus tradentur supplicia; qui non solum iureiurando se obstringunt, sed & periurii iniurandum violant? Si Esau ab iis que cum damno suo pepigerat, recedere noluit, quomodo tu pacta, quae pro salute tua fecisti, rumpere audebis? SBEVDVS fit IOSVE, qui cum Gabaonitarum legatis interposito iureiurando spondidisset se eos non deleturum, & pau-

& paulo post cognouisset, se ab illis deceptū; (finxerant enim se de terra longinqua venire, cum essent vicini) fidem tamen datam ob diuini nominis reuerentiam infringere noluit, cum tamen populus vehementer

Amb. 7. off. c. 10.

ea de causa in eos exacerbatus esset. *I E S V S*, inquit *A M B R O S I Y S*, pacem, quam dederat, reuocandam non censuit, quia firmata erat Sacramenti religione: ne dum alionam perfidiam arguit, suam fidem solueret. Ex quo discimus, ait Hieronymus iu Ezechielem, etiam inter hostes seruandam fidem, et non considerandum cui, sed per quem iuraueris. Multo enim fidelior inuentus est ille, qui propter nomen Dei tibi credidit, et deceptus est, te, qui per occasione diuina maiestatis hosti tuo imò iam amico es molitus insidias. Et infra subdit. Ergo qui contemnit iuramentum, illum despiciat per quem iurauit: illi que facit iniuriam, cuius nomini credidit aduersarius. **I N T E R** Ethnicos autem pro iurandi fide etiam hostibus cum iactura vitæ & fortunarum seruata eminet **M. Atilius Regulus**, de quo in primo libro de ciuitate sic scribit **A V G V S T I N V S**. *M. Atilius Regulus Imperator populi Romani captiuus apud Carthaginienses fuit. Qui cum sibi mallet à Romanis suos reddi, quam eorum tenere captiuos, ad hoc impetrandum etiam istum præcipue Regulam cum legatis suis Romam miserunt, prius iuratione constrictum, si quod volebant minimè peregrissent, rediturum esse Carthaginem Perrexit ille, atq; in Senatu contraria persuasit, quoniam non arbitrabatur utile esse Romana Reipub. mutare captiuos. Nec post hanc persuasionem à suis ad hostes relire compulsus est, sed quia iurauerat id sponte repleuit. At illi eum horrendis cruciatibus necauerunt. Inclisum quippe angusto ligno, ubi stare cogerebatur, clavisq; acutissimis undiq; confixo, ut se in nullâ eius partem sine poenis atrocissimis inclinaret, etiam vigilando peremerunt. Merito cerè laudant virtutem tam magna infelicitate maiorem. Eandem cum **R E G V L O** laudem*

Hier. lib. 7.

Aug. c. 16.
Val. Max. lib. 9
Cic. 1. offic.

iurata fidei constanter vsq; ad mortem custoditæ tribuit idem **A V G.** in altero libro de ciuitate in Hispania fœderatis Romanorum sociis **Saguntinis**. Quorum ciuitatis interitum legere, quanto magis scribere, inquit ille, horrore est. Primo contabuit, nam etiam suorum cadaveribus pasta est. Deinde fessa omnium rerum, ne saltem captiua in manus Hannibalis perueniret, ingentem rogam publicè struxit, in quem ardentem ferro etiam trucidatos omnes se suosq; miserunt. Octauo autem, vel nono post obsidionem mense à poenis deleta est. Et infra, Hoc inter est (inter Regulam, et Saguntinos) quod ille vnus homo, hæc tota ciuitas, virtusq; tamen interitus causa, conseruatio fidei fuit.

Id. c. 20.

Liuus lib. 21.

V I D E V. *Blasphemia. Colloquia otiosa. Consuetudo praua. Discordia. Ebrietas. Exemplum malum. Immodestia. Impatientia in aduersis. Ira. Lingue abusus. Maledictio. Mendacium. Murruratio. Odium. Superbia. Vindicatio iniurie.*